

اصغر شیرازیپور

کارشناسی ارشد مهندسی مکانیک، عضو بازنشسته هیئت علمی
دانشگاه علم و صنعت ایران، عضو نظام مهندسی ساختمان استان البرز

۱- مقدمه

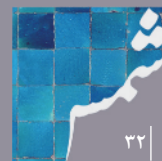
قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان با ارائه لایحه شماره ۶۲۷۴۳ مورخ ۱۳۷۴/۰۴/۲۰ هیئت دولت به مجلس شورای اسلامی در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ با اصلاحاتی به تصویب رسید و پس از تأیید شورای نگهبان در تاریخ ۱۳۷۴/۱۲/۲۸ به شماره ۴۷۷۵-ق جهت اجرا به رئیس جمهور وقت ابلاغ شد.

قانون مذکور در ۴۲ ماده و ۲۱ تبصره بدون بازنگری از تاریخ ابلاغ تاکنون در اختیار وزارت راه و شهرسازی و سازمان نظام مهندسی ساختمان قرار دارد تا به جدیت اجرا شود. در این قانون اجرای موردی که نیاز به آئین و روش اجرایی داشته تأکید شده است تا آئین نامه اجرایی آن به وسیله وزارت راه و شهرسازی به تنهایی و یا کمک وزارت کشور و یا وزارت کار و تعاون و رفاه اجتماعی تهیه و جهت تصویب به هیئت دولت ارائه شود که با همین روش به استناد ماده ۴۲ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب سال ۱۳۷۴ به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی در تاریخ ۱۳۷۵/۰۹/۲۸ به تصویب هیئت دولت رسید و جهت اجرا به وزیر راه و شهرسازی وقت ابلاغ شد.

باید بدانیم که اگر در آئین نامه اجرایی مواد یا مطالبی مغایر و یا متناقض با قانون آمده باشد اجرایی نیست و انجام آن مواد (مغایر و یا متناقض با قانون) تخلف از قانون است.

وزارت راه و شهرسازی در مواردی که هیئت دولت در آئین نامه اجرایی بیان داشته شیوه نامه اجرایی تدوین و جهت اجرا به سازمان نظام مهندسی ساختمان ابلاغ نماید و در تدوین شیوه نامه می تواند از همکاری

برخی موارد حائز اهمیت مرتبط با قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان و ارائه راهکارها

است که با هماهنگی دبیرخانه هیئت عالی نظارت حداکثر ظرف مدت ۶ ماه از تاریخ تصویب قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان آئین نامه نظام صنفی کارهای ساختمانی برابر قانون نظام صنفی تهیه و جهت تصویب به هیئت وزیران پیشنهاد نماید.

اگر آئین نامه اجرایی ماده ۳۳ جوابگوی ماده ۴ قانون است، پس باید تحت عنوان آئین نامه اجرایی ماده ۴ قانون تغییر نام دهد؛ در غیر این صورت آئین نامه منظور در این ماده تدوین و به تصویب هیئت وزیران برسد.

نویسنده تا به حال این آئین نامه را که جهت اجرا ابلاغ شده باشد، رؤیت نکرده است و مطلب دیگری که برای نویسنده این مکتوب تاکنون نامشخص است مسئله کاردان ها است. از قانون استنباط نمی شود که کاردان ها سازمان مجزایی از سازمان نظام مهندسی ساختمان داشته باشند، بلکه خواسته تشکیلاتی داشته باشند و برای یکپارچگی لازم است تشکیلاتی درون سازمان نظام مهندسی ساختمان داشته باشند، لازم به ذکر است کاردان ها که قشری مجرب و کاردان در اجرای ساختمان می باشند، اگر تشکیلاتی در درون سازمان نظام مهندسی ساختمان داشته باشند خلأ موجود در کارگاه های ساختمانی (سرپرست کارگاه) بر طرف خواهد شد و ماده ۲۸ قانون، تشکیلات حرفه ای مناسب برای کادان های فنی شاغل در رشته ها و حرفه های موضوع قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان خواسته است که به موضوع بی توجه هستیم. مطلب دیگر در ارتباط با ماده ۳۶ قانون است که هزینه خدمات موضوع این ماده که در آئین نامه ای معین خواهد شد، تأمین شود در این آئین نامه اگر هم تهیه و تصویب شده باشد جهت اجرا ابلاغ نشده است.

در مورد ماده ۳۷ قانون هم قانون گذار آئین نامه اجرایی تجویز نکرده است در حالیکه ماده ۱۱۳ آئین نامه اجرایی قانون روش های اجرایی ماده ۳۷ را بصورت مبهم بیان می دارد. در این ماده که مغایر با قانون است «زیرا قانون گذار تجویز نکرده است» پیشنهاد نظام نامه ای خواسته شده است که آن ها مغایر با قانون است.

سازمان نظام مهندسی ساختمان استفاده کند و در صورت اجرای شیوه نامه ای که مغایر یا متناقض با قانون باشد، تخلف از قانون است.

سازمان نظام مهندسی ساختمان هم طبق بند (ف) ماده ۱۱۴ آئین نامه اجرایی بایستی در موارد ذکر شده در این بند نظام نامه های لازم را تدوین و پس از تصویب هیئت عمومی جهت اجرا به سازمان های نظام مهندسی ساختمان استان ها ابلاغ نماید.

بدیهی است نظام نامه های تدوین و ابلاغ شده زمانی جنبه قانونی پیدا می کند که متناقض یا مغایر با قانون نباشد و در صورت اجرای موارد مغایر یا متناقض با قانون تخلف از قانون است.

۲- تنسيق نامه

به دلیل اینکه تنسيق امور سازمان استان ها با هیئت مدیره سازمان استان است، بنابراین پیشنهاد می شود هر مصوبه ای که برای اجرا نیاز به متن مکتوبی داشته باشد، آن را در قالب تنسيق نامه به واحدهای زیر مجموعه ابلاغ نماید و از بکارگیری واژه های چون آئین نامه، شیوه نامه و نظام نامه پرهیز کند لازم به ذکر است که تنسيق نامه ها نباید متناقض یا مغایر با قانون باشد و پیوستگی امور اجرایی نظام مهندسی استان (نظم و نسق) برای مجری آن مفهوم بخشد.

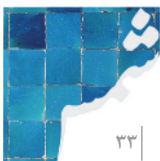
عدم اجری قانون، آئین نامه اجرایی قانون شیوه نامه ها و نظام نامه ها ترک فعل محسوب شده و پیگرد انتظامی دارد.

قانون گذار در مواد ۳-۴-۱۱ (بند ۶) -۱۲-۱۳-۱۴-۱۵ (بندهای ۱۶ و ۱۵) -۱۶-۱۷-۲۰-۲۷ (وزارت راه و شهرسازی و وزارت دادگستری، آئین نامه های خاص) -۲۸-۲۹ و ۳۳ (پیشنهاد پیش نویس آئین نامه توسط وزارت راه و شهرسازی و کشور) -۳۶ (پیشنهاد پیش نویس آئین نامه اجرایی توسط وزارت راه و شهرسازی و وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی)

بنابراین طبق نظر کارشناسی نویسنده در موادی از قانون که به طور شفاف نیاز به آئین نامه ذکر نشده است آئین نامه های مصوب و ابلاغ شده در آن موضوع مسموع نیست و اجرای به اینگونه آئین نامه مغایر با قانون است.

همچنین آئین نامه موضوع ماده ۳۳ مغایر با ماده ۳۳ قانون است و متناسب با خواسته قانون گذار نیست که می خواهد آئین نامه ای تصویب و ابلاغ شود که اصول و قواعد مندرج در ماده قانونی توسط نظام استان ها به نحو صحیح به اجرا در آید در حالیکه استنباط می شود که آئین نامه ماده ۳۳ در ارتباط با ماده ۴ قانون تهیه شده است.

و یا در ماده ۲۹ قانون گذار از وزارت راه و شهرسازی خواسته

بدیهی است که اگر از بند "ف" ماده ۱۱۴ آئین‌نامه اجرایی استفاده شود، تدوین نظام‌نامه‌های ذکر شده از جمله نظام‌نامه‌های ساختاری مانند تشکیلات صندوق مشترک نظام‌مهندسی استان‌ها به عهده شورای مرکزی است و نیاز به آئین‌نامه اجرایی ندارد.

در نگاه بعدی مروری بر مواد قانونی که تا به حال مغفول مانده است و یا کامل دیده نشده است، می‌پردازیم.

در پی تعویض قانون نباشیم بلکه مشکلات قانون از طریق هیئت دولت به مجلس شورای اسلامی ارائه گردد تا طبق گردش کار، اصلاحات لازم انجام شود.

۳- ماده ۱ قانون

در این ماده تعریف نظام‌مهندسی و ساختمان به شرح زیر بیان شده است:

«مجموعه قانون، مقررات، آئین‌نامه‌ها، استانداردها، تشکل‌های مهندسی، حرفه‌ای و صنفی که برای رسیدن به اهداف منظور در قانون تدوین و به اجرا گذاشته می‌شود.»

چرا تشکل‌های حرفه‌ای که یکی از اجزای تعریف قانون است تا به حال دیده نشده است، در حالیکه در بندهای ۹ و ۱۰ ماده ۲ قانون و تبصره ۱ ماده ۴ قانون اثر این تشکیلات در روند رسیدن به اهداف قانون مشهود است. لازم به ذکر است که وزارت علوم و تحقیقات و فناوری انجمن‌های علمی، وزارت کار و تعاون و رفاه اجتماعی، انجمن‌های صنفی، وزارت صنعت معدن و تجارت اتحادیه‌ها را ساماندهی کرده‌اند.

۴- ماده ۳ قانون

سازمان‌های نظام استانی اینطور تعریف شده است:

«سازمان‌های یاد شده غیر انتفاعی بوده و تابع قوانین و مقررات عمومی حاکم بر مؤسسات غیر انتفاعی می‌باشد.»

در حالیکه در ماده ۴۲ آئین‌نامه اجرایی شخصیت حقوقی مستقل را برای نظام استانی بیان کرده است که بار حقوقی دارد.

۵- ماده ۴ قانون

خواسته شده است: «چگونگی تعیین حدود صلاحیت و ظرفیت اشتغال در آئین‌نامه اجرایی این قانون معین می‌شود.»

اگر آئین‌نامه اجرایی ماده ۳۳ جواب‌گوی ماده ۴ قانون است، پس باید تحت عنوان آئین‌نامه اجرایی ماده ۴ قانون تغییر نام دهد؛ در غیر این صورت آئین‌نامه منظور در این ماده تدوین و به تصویب هیئت وزیران برسد.

۶- ماده ۵ قانون

در این ماده به صراحت بیان شده است که سازمان استان‌ها، هیئت عمومی سازمان، شورای مرکزی سازمان، رئیس سازمان و شورای انتظامی نظام‌مهندسی ارکان سازمان نظام‌مهندسی می‌باشد.

بنابر این ماده قانونی، سازمان استان‌ها که خود یکی از ارکان سازمان است، نمی‌تواند ارکانی داشته باشد آن هم رکن مستقل که در بعضی از استان‌ها و شاید تمام استان‌ها این رکن مستقل حضور دارد.

۷- ماده ۷ قانون

طبق صراحت این ماده در سازمان‌ها شخص حقیقی اصلی نداریم و اشخاص حقیقی بصورت مرتبط تعریف شده‌اند و در تبصره یک این ماده اشخاص حقیقی مرتبط مجاز هستند «خدمات فنی معینی را در زمینه‌های طراحی، محاسبه، اجرا، نگهداری، کنترل، آموزش، تحقیق و نظایر آن به بخش‌های ساختمان و شهرسازی عرضه کند اما این خدمات از حیث حجم اهمیت و میزان تاثیر هم تراز با خدمات رشته‌های اصلی مهندسی ساختمان نباشد.»

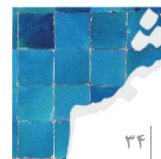
۱-۷- نظر کارشناسی

در ماده ۷ عضویت رشته‌های اصلی به صورت حقوقی و رشته‌های مرتبط به صورت حقیقی در نظام‌مهندسی استان (بلامانع است).

اگر این استنباط درست است، چرا تا کنون به صراحت این ماده توجه نشده است و چرا به تبصره یک این ماده بی‌توجهی شده و اشخاص حقیقی مرتبط را از حقوق قانونی خود در تبصره یک ماده ۷ قانون محروم کرده‌ایم؟

همچنین در تبصره دو این ماده وظایف کمیسیون یاد شده واضح است که اختیارات تفویض شده به این کمیسیون (کمیسیون هم‌ارزی) باید قانونی باشد. تا اینکه مشکلی در روند اجرای قانون به وجود نیاید.

به‌طور مثال آیا کمیسیون می‌تواند تصویب کند در یک رشته مرتبط اعضای مرتبط می‌تواند در آن رشته با گذراندن چند واحد درسی به رشته اصلی تغییر وضعیت پیدا کنند، اگر قانونی است چرا به صورت عام اجرا نمی‌شود؟

نمی‌شود؛ در حال حاضر که دهمین انتخابات هیئت مدیره برگزار شد فقط هزینه‌های انتخابات با نظام استان‌ها بود، اما مجمع سازمان هیچ کاری در این مورد نداشت. نقطه ضعف از چه ناحیه‌ای است، باید برطرف شود.

۱۲- جمع بندی

- کتاب سلیقه را ببندیم و کتاب قانون را باز کنیم؛ قانون هر چه باشد قانون است و باید اجرا شود.
- عدم اجرای قانون ترک فعل است و موجب پیگرد انتظامی است.
- در پی تعویض قانون نباشیم بلکه مشکلات قانون از طریق هیئت

در سازمان‌ها شخص حقیقی اصلی نداریم و اشخاص حقیقی به صورت مرتبط تعریف شده‌اند.

دولت به مجلس شورای اسلامی ارائه گردد تا طبق گردش کار، اصلاحات لازم انجام شود.

- انجمن‌های حرفه‌ای توسط وزارت راه و شهرسازی پایه‌گذاری شود تا از آن‌ها کمک‌های لازم طبق بندهای ۹ و ۱۰ ماده ۲ قانون و تبصره یک ماده ۴ قانون گرفته شود.
- ماده ۷ قانون کلمه به کلمه به دقت مطالعه و اجرا شود که میزان قابل توجهی از بار مطالبات کاهش خواهد یافت.
- آئین‌نامه اجرایی طبق آنچه که قانون خواسته، اصلاح شود تا میزان قابل توجهی از بار مطالبات کاهش یابد.
- طبق ماده ۱۲۳ برای رفع ابهامات آئین‌نامه اجرایی وزرا چندین نوبت از اختیار ماده ۱۲۳ استفاده کرده و رفع ابهام نموده‌اند، اما این ابهامات هنوز در آئین‌نامه اجرایی اصلاح نشده است و در این صورت چنانچه به بخشنامه وزرای راه و شهرسازی سابق و اسبق عمل شود، تخلف از قانون خواهد بود.
- نظام‌نامه ماده ۱۱۳ آئین‌نامه اجرایی نیاز به بازنگری دارد تا آنچه که در ماده ۳۷ قانون خواسته شده، به طور کامل دیده شود.

تا همه اعضای مرتبط با گذراندن چند واحد درسی به اصلی تبدیل شوند، بدیهی است در این موضوع بایستی روند قانونی و نه سلیقه‌ای مدنظر قرار گیرد.

۸- ماده ۹ قانون

در ماده ۹ بیان شده است «مجمع عمومی سازمان از اجتماع تمام اشخاص حقیقی عضو دارای حق رأی سازمان که منحصر به دارندگان مدرک تحصیلی در رشته‌های اصلی مهندسی ساختمان و رشته‌های مرتبط است تشکیل می‌شود»، که متناقض با ماده ۷ قانون است و این تناقض بایستی با ارائه ماده واحد برطرف شود. با کنار هم قراردادن ماده ۷ و ۹ قانون تناقض کاملاً مشخص است و به خصوص وقتی که در تبصره ۲ ماده ذکر شده است «در صورت تصویب هیئت مدیره سازمان استان نمایندگان اشخاص حقوقی عضو سازمان می‌تواند به عنوان ناظر به جلسات مجمع عمومی دعوت شوند و در آن حضور یابد.»، آیا منظور هیئت مدیره و اعضای پشت پرده است؟ در ضمن قانون‌گذار در این ماده نیاز به آئین‌نامه اجرایی ندیده است و آئین‌نامه تدوین و تصویب شده مسموع نیست.

۹- ماده ۱۱

قانون‌گذار محتویات این ماده را شفاف بیان داشته و نیازی به آئین‌نامه اجرایی ندیده است، بنابراین آئین‌نامه اجرایی در این موضوع نمی‌تواند مسموع باشد.

۱۰- ماده ۱۲

در این ماده نحوه شرکت اعضای علی‌البدل در جلسات هیئت مدیره نیاز به آئین‌نامه دارد، در حالیکه همین ماده می‌توانست مشخص کند که شرکت اعضای علی‌البدل در جلسات هیئت مدیره اختیاری یا اجباری است.

۱۱- ماده ۱۳

در تبصره ۲ این ماده شفاف است که اولین دوره انتخابات هیئت مدیره به وسیله وزارت راه و شهرسازی برگزار می‌شود. در حالی که این تبصره به همه دوره‌ها تعمیم داده شده، در حالی که در بند الف ماده ۹ انتخاب اعضای هیئت مدیره با مجمع می‌باشد. چرا ظرف بیش از ربع قرن از بند الف ماده ۱۳ استفاده

